

Sygn. akt IX Ca 1044/20

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Bożena Charukiewicz SO Ewa Dobrzyńska-Murawka

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2021 r. w Olsztynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku E. G.

z udziałem T. G.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Giżycku z dnia 29 października 2020 r., sygn. akt I Ns 429/19

p o s t a n a w i a :

I. oddalić apelację,

II. przyznać adwokatowi M. P. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie wynagrodzenie w wysokości 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł, powiększone o należny podatek VAT, tytułem reprezentowania wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu apelacyjnym,

III. przyznać adwokatowi T. S. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie wynagrodzenie w wysokości 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł, powiększone o należny podatek VAT, tytułem reprezentowania uczestniczki z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Bożena Charukiewicz Jacek Barczewski Ewa Dobrzyńska-Murawka

Sygn. akt IX Ca 1044/20

UZASADNIENIE

Wnioskodawca E. G. wniósł o podział majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania T. G., w skład którego wchodzi gospodarstwo rolne położone w miejscowości (...) gm. B. o łącznej wartości 110 000 złotych. Wniósł o przeprowadzenie podziału majątku w ten sposób aby przyznać je na jego wyłączną własność i zasądzić od niego na rzecz uczestniczki postępowania stosowną spłatę tytułem wyrównania udziałów z rozłożeniem jej na 5 równych rocznych

rat. Wnioskodawca wniósł nadto o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym tj. 90 % wnioskodawcy i 10 % uczestniczki postępowania i o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania.

W toku postępowania wnioskodawca E. G. wniósł o obciążenie uczestniczki postępowania kwotą 352 000 złotych z tytułu sfinansowanych przez niego papierosów wypalonych przez uczestniczkę postępowania T. G. w ilościach do 6 paczek dziennie oraz zwrotu poniesionych kosztów ubezpieczenia społecznego z KRUS oraz kosztów komornika skarbowego i odsetek- jako nakładu z majątku wspólnego na majątek odrębny.

Wniósł również o ustalenie nierównych udziałów poprzez uznanie 100 % jego udziału i uczestniczki postępowania - 0%.

Uczestniczka postępowania T. G. co do zasady zgodziła się z wnioskiem o podział majątku oraz ze składem tego majątku. Uzupełniła jednakże wniosek o dopłatę bezpośrednio wypłacone przez (...) po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej- tj. po dacie 14 maja 2014 roku. Uczestniczka wniosła o dokonanie podziału majątku poprzez przyznanie na wyłączną własność uczestniczki postępowania 1/2 nieruchomości- tj. działki o nr (...) o pow.7,63 ha, której powierzchnia pozostaje zbliżona do 1/2 łącznej powierzchni całej nieruchomości. Nie zgodziła się z żądaniem ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym. Orzeczeniem z dnia 21 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Giżycku dokonał podziału majątku w ten sposób , że na rzecz wnioskodawcy przyznał nieruchomości oznaczone nr (...) o pow.5,95 ha i wartości 139 450 zł. zaś na rzecz uczestniczki postępowania nieruchomości nr (...) o pow.7,63 ha i wartości 134 290 zł. Różnice wartości sąd uzupełnił dopłatą na rzecz wnioskodawczyni w wysokości 2 580 zł. Wszystkie pozostałe wnioski stron , w tym wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym zostały oddalone.

Na skutek apelacji wnioskodawcy Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 19 lipca 2019 r. wydanym w sprawie IX Ca 271/19 uchylił zaskarżone postanowienie w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd ten zaaprobował rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w zakresie składu majątku wspólnego, oddalenia wniosków o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym i pozostałych. Sprawa została uchylona do ponownego rozpoznania z uwagi na zaniechanie sądu w zakresie zasięgnięcia opinii biegłego z zakresu rolnictwa co do możliwości i racjonalności podziału gospodarstwa rolnego w kontekście przepisów kodeksu cywilnego dotyczących zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego i w/ wym. ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego .

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, postanowieniem z dnia 29 października 2010r. Sąd Rejonowy w Giżycku:

1. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy E. G. i uczestniczki postępowania T. G., w skład którego wchodzi zabudowana nieruchomość rolna położona w obrębie (...) W., gmina B., składająca się z działek o numerach: (...) o powierzchni łącznej 13,58 ha, opisana w Kw (...) o wartości 356 420 zł - w ten sposób, że prawo własności opisanej nieruchomości przyznał na rzecz E. G..
2. oddalił wniosek o ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym.
3. tytułem spłaty udziału w majątku wspólnym zasądził od wnioskodawcy E. G. na rzecz uczestniczki postępowania T. G. kwotę 178 210 zł płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty.
4. oddalił wnioski stron w pozostałej części.
5. zasądził od Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Giżycku tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz adwokata M. P. kwotę 8856 zł, w tym kwotę 1656 zł tytułem VAT, a także kwotę 4.428 zł w tym VAT w kwocie 828 zł, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawcy w postępowaniu apelacyjnym.
6. zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Giżycku tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz adwokata T. S. kwotę 8856 zł, w tym kwotę 1656 zł tytułem VAT, a także kwotę 4.428 zł w tym VAT

w kwocie 828 zł, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestniczce w postępowaniu apelacyjnym.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Strony zawarły związek małżeński 22 grudnia 1979 roku. Pozostawały w ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej do 14 maja 2014 roku. Z tym dniem ustanowiona została między małżonkami rozdzielnosc majątkowa. Małżeństwo E. i T. G. rozwiązane zostało przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 8 października 2015 r. wydanym w sprawie VI RC 869/15.

3 czerwca 1987 roku strony nabyły do majątku wspólnego niezabudowaną nieruchomość składającą się z działek o nr (...) o pow.9,34 ha zaś w dniu 25 czerwca 1990 roku nabyły działkę oznaczoną nr (...) o pow.4,18 ha opisaną w księdze wieczystej Kw (...)

Strony tego postępowania są współwłaścicielami po 1/2 części niezabudowanej działki o nr (...) położonej w W. gm. B. o pow.1.73 ha, opisaney w Kw (...) oraz budynku stanowiącego odrębny od gruntu przedmiot własności opisanego w Kw (...) na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po A. W. z dnia 24 czerwca 1986 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Giżycku w sprawie I Ns 118/86. Stanu księgi prowadzonej dla budynku stanowiącego odrębny od gruntu przedmiot własności strony do dnia wydania postanowienia w przedmiotowej sprawie nie sprostowały. Nie został także złożony wniosek o zniesienie współwłasności.

Strony nabyły nieruchomość opisaną w Kw (...) za środki pochodzące z majątku wspólnego. W prowadzonym gospodarstwie (...) pracowali oboje. Tak jak w większości wiejskich domów do obowiązków wnioskodawcy należało zajmowanie się uprawą roli i wykonywanie cięższych prac polowych. Z kolei do zadań uczestniczki postępowania należało prowadzenie domu i zajmowanie się drobnym inwentarzem.

Z małżeństwa urodziło się czworo dzieci nad którymi pieczę i opiekę na co dzień sprawowała przede wszystkim matka. To ona prowadziła dom, wykonując w nim wszystkie czynności dnia codziennego i dodatkowo pracując w gospodarstwie. Pożycie stron nie układało się, w małżeństwie dochodziło do licznych konfliktów, za znęcanie się nad uczestniczką postępowania wnioskodawca był karany. Dochodami z gospodarstwa zarządzał wnioskodawca. W 2008 roku uczestniczka postępowania wyjechała do Wielkiej Brytanii, gdzie mieszka i pracuje zarobkowo do chwili obecnej. Z zeznań uczestniczki wynika, że nie zamierza wracać do kraju. Ułożyła sobie życie. Ziemi dla siebie nie chce bo nie zamierza jej uprawiać. Jak się wyraziła chciałaby jednak otrzymać jakąś działkę bo dzieci chciałyby coś mieć. E. G. prowadził gospodarstwo rolne do 2014 roku, obecnie część areалу uprawiają sąsiedzi.

Sąd uznał, że zasadnym jest przyznanie całego gospodarstwa rolnego (...) zgodnie z jego wnioskiem. Sąd zwrócił uwagę, uczestniczka oświadczyła, że jej centrum życiowe jest w Anglii. Tam pracuje i mieszka w bliskiej odległości od dzieci. Nie zamierza wracać do kraju. Wnioskodawca aktualnie nie prowadzi gospodarstwa rolnego osobiście a uprawą ziemi zajmują się obecnie sąsiedzi. Jednakże wnioskodawca deklarował, że zamierza przy pomocy rodziny utrzymać gospodarstwo i je rozwijać.

Za bezzasadny Sąd uznał wniosek o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym.

Sąd zwrócił uwagę, że uczestniczka postępowania w równym stopniu co wnioskodawca przyczyniła się do powstania majątku dorobkowego. Okoliczność, że uczestniczka od 2008 roku tj. od wyjazdu do Wielkiej Brytanii nie pracowała w gospodarstwie rolnym, nie stanowi przesłanki do czynienia takich ustaleń. Sąd nie dał w tym zakresie wiary świadkowi- M. G. i twierdzeniom wnioskodawcy jako pozostającym w sprzeczności z zeznaniami S. G. i P. G. - wspólnych dzieci stron.

Wartość majątku stron Sąd ustalił na kwotę 356 420 zł a więc udziały stron w majątku dorobkowym odpowiadają kwocie 178 210 zł i taką kwotę zasądził na rzecz uczestniczki T. G.. Sąd ustalił, że płatność tej kwoty powinna nastąpić w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w tej sprawie.

Sąd wskazał, iż postępowanie w niniejszej sprawie zostało zainicjowane 05.07.2016 r. Wnioskodawca od początku postępowania domagał się przyznania całego gospodarstwa na swoją rzecz. Powinien był liczyć się z obowiązkiem spłaty byłej żony i z tym, że tego faktu nie można odwlekać w nieskończoność. Obie strony postępowania zasługują na możliwość czerpania korzyści z posiadanego majątku i uzyskanie tego efektu w rozsądnym terminie, który pozwoli im odczuć pozytywne tego efekty.

Sąd nie zaliczył do majątku wspólnego otrzymanych przez wnioskodawcę kwot pieniężnych z tytułu płatności obszarowych oraz ONW.

Sąd nie uwzględnił również żądania przez wnioskodawcę zwrotu od uczestniczki postępowania kwoty 352 000 złotych z tytułu sfinansowanych przez niego papierosów wypalonych przez uczestniczkę postępowania T. G. w ilościach do 6 paczek dziennie oraz zwrotu poniesionych kosztów ubezpieczenia społecznego z KRUS oraz kosztów komornika skarbowego i odsetek. Sąd podkreślił, że żądanie to dotyczy okresu gdy strony pozostawały we wspólności ustawowej małżeńskiej. Wnioskodawca nie wykazał, że w czasie trwania związku małżeńskiego dysponował jakimkolwiek majątkiem osobistym, z którego byłyby pokrywane wymienione wyżej wydatki. Oznacza to, że finansowane były z majątku objętego wspólnością ustawową małżeńską i jako takie nie podlegają rozliczeniu w niniejszej sprawie.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie § 4 w zw. z § 10 pkt 8 w zw. z § 8 i w związku z §16 ust.1 pkt 1 obowiązującego w dniu wniesienia wniosku o podział majątku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1901.), przyznając je w stawce maksymalnej z uwagi na nakład pracy pełnomocników i powiększając należne wynagrodzenie o kwotę 23% z tytułu podatku VAT.

Wnioskodawca wniósł apelację od powyższego orzeczenia, zaskarżając do w części tj. co do pkt 2 i 3.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 212 § 3 k.c. w zw. z art. 46 k.r.i.o. i art. 1035 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i odroczenie spłaty należnej uczestniczce od wnioskodawcy na okres 12 miesięcy podczas gdy okoliczności sprawy, a przede wszystkim możliwości majątkowe wnioskodawcy, sytuacja gospodarstwa rolnego, przemawiały za maksymalnym odroczeniem spłaty bądź rozłożeniem jej na maksymalną ilość rat,
2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, iż wnioskodawca nie udowodnił roszczenia o ustalenie nierównych udziałów w stosunku 100% do 0% na jego korzyść, podczas gdy z zebranych dowodów, w szczególności zeznań samego wnioskodawcy wynika, że jego roszczenie winno zostać uwzględnione.

W oparciu o powyższe zarzuty wnioskodawca wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 2 i ustalenia nierównych udziałów w ten sposób, iż udział wnioskodawcy w majątku wspólnym wynosi 100%, uchylenia pkt 3 postanowienia, ewentualnie jego zmianę i odroczenie płatności spłaty na okres 10 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia bądź rozłożenia spłaty na 10 rocznych równych rat,
2. z ostrożności procesowej o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,
3. zasądzenie kosztów udzielonej pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu II instancji według norm przepisanych.

Uczestniczka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na rzecz pełnomocnika uczestniczki wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o wszystkie dowody zgromadzone w sprawie. Ustalenia te nie wykraczają poza granice swobodnej oceny dowodów. Poczynione zostały na podstawie wszechstronnej analizy dowodów, których ocena nie wykazała błędów natury faktycznej, czy logicznej, znajdując swoje odzwierciedlenie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd I instancji wskazał również wnioski, jakie wyprowadził z dokonanych ustaleń, opierając na nich swoje merytoryczne rozstrzygnięcie, co zostało zawarte w logicznych wywodach uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia. W tych warunkach ustalenia faktyczne i prawne Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Sąd Okręgowy w pełni podziela dokonaną przez Sąd I instancji ocenę, że nie zaistniały przesłanki do ustalenia nierównych udziałów wnioskodawcy i uczestniczki w majątku wspólnym. Apelacja wnioskodawcy nie dostarczyła argumentów pozwalających na podważenie prawidłowości ustaleń Sądu pierwszej instancji w powyższym zakresie.

Zgodnie z art. 43 § 2 k.r.io. z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Jak wynika z treści cytowanej normy, ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym dopuszczalne jest jedynie w razie łącznego wystąpienia dwóch przesłanek, a mianowicie: przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu oraz istnienia ważnych powodów, które uzasadniają ustalenie nierównych udziałów. Co do zasady przyjmuje się bowiem, że nakład starań małżonków w zgromadzeniu majątku wspólnego jest równy. To przekłada się na ustaloną w art. 43 § 1 k.r.io. regułę równych udziałów w majątku wspólnym małżonków. Zasada ta obowiązuje bez względu na stopień, w jakim każde z małżonków przyczyniło się do powstania majątku wspólnego i co ważne, zasada ta nie doznaje ograniczeń z powodu przyczyn ustania wspólności. Odpowiada bowiem normalnemu układowi stosunków wzajemnych w małżeństwie, w którym dorobek jest z reguły owocem wspólnych starań obojga małżonków, niezależnie od tego w jakiej postaci starania te się przejawiają. Odstępstwo od powyższego ustawodawca przewidział tylko wówczas, gdy wystąpiły ważne przyczyny, a stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego był różny. Obie te przesłanki ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym muszą wystąpić łącznie i pozostają do siebie w takim wzajemnym stosunku, że żadne „ważne powody” nie stanowią podstawy takiego orzeczenia, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy, a jednocześnie nawet różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania tego majątku nie stanowi podstawy ustalenia nierównych udziałów, jeżeli nie przemawiają za tym „ważne powody” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 553/12).

Przyczynienie się małżonków do powstania wspólnego majątku stanowią nie tylko ich działania prowadzące bezpośrednio do powiększenia substancji tego majątku, ale kształtuje je całokształt starań o założoną przez zawarcie małżeństwa rodzinę i zaspokajanie jej potrzeb. O stopniu tego przyczynienia nie decyduje więc wyłącznie wysokość zarobków lub innych dochodów osiąganych przez małżonków, wykorzystanych na zaspokojenie potrzeb rodziny. Dla jego określenia ma znaczenie, czy posiadanymi zasobami małżonkowie gospodarują racjonalnie, a w szczególności, czy lekkomyślnie ich nie trwonią. Jednocześnie nawet w wypadku faktycznej nierówności przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego art. 43 § 2 k.r. i o. może mieć zastosowanie tylko wówczas, gdy małżonek, przeciwko któremu skierowane jest żądanie ustalenia nierównego udziału, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczynia się do powstania majątku wspólnego stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1973 r. III CRN 227/73, OSNCP 1974/11 poz. 189). Jednocześnie przy ocenie istnienia "ważnych powodów" w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.io. należy mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciążących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1974 r. III CRN 190/74).

Wnioskodawca nie wskazywał na żadne okoliczności, które pozwalałyby na przyjęcie, że w większym stopniu niż uczestniczka przyczynił się do powstania majątku wspólnego.

Przyczynienie się do powstania majątku wspólnego może nastąpić zarówno w sposób bezpośredni, w wyniku aktywności małżonka, czego przykładem jest dostarczanie dochodów z wynagrodzenia za pracę, jak i w sposób

pośredni, np. w drodze dziedziczenia, zapisu lub darowizny przedmiotów, które zgodnie z wolą spadkodawcy lub darczyńcy weszły w skład wspólnego majątku małżonków. W konsekwencji wzrost udziału w majątku wspólnym wynikający z darowizny lub dziedziczenia ze strony rodziny jednego z małżonków należy uznać za postać jego przyczynienia się do zwiększenia majątku wspólnego. Pojęcie „przyczynienia się do powstania majątku” w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.io. obejmuje także powiększenie majątku przez jedno z małżonków w wyniku zdarzenia losowego, które nie nastąpiłoby bez podjęcia przez niego określonego działania (zob. postanowienie SN z 24.04.2013 r., IV CSK 553/12, LEX nr 1353257).

W przedmiotowej sprawie żadne z powyższych okoliczności nie wystąpiły.

Brak jest również podstaw do uznania, iż zachodzą ważne powody w rozumieniu powyższego przepisu, uprawniające Sąd do ustalenia nierównych udziałów.

W postanowieniu z dnia 26 listopada 1973 r. (III CRN 227/73, OSNC 1974/11/189) Sąd Najwyższy wskazał, że ważne powody stanowiące przesłankę ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym polegają na zachowaniu małżonka charakteryzującym się rażącym lub uporczywym nie przyczynianiem się do powstania dorobku stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. W związku z tym orzeczeniem można sformułować wniosek, że negatywnie oceniane zachowanie małżonka musi charakteryzować się pewnym natężeniem i powtarzalnością, a nie jakąkolwiek zarzucalnością.

Przy ocenie istnienia "ważnych powodów" w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.io. należy mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1974 r. III CRN 190/74). "

Z zeznań dzieci uczestników wynika, że uczestniczka swój obowiązek przyczyniania się do powiększania majątku wspólnego realizowała poprzez prace w gospodarstwie rolnym. Przyczyniała się również do zaspokajania potrzeb rodziny osobistymi staraniami o wychowanie czwórki dzieci i pracą we wspólnym gospodarstwie domowym. Zeznały również, iż powodem do puszczenia gospodarstwa domowego oraz kraju przez uczestniczkę było m.in. stosowanie wobec niej przez wnioskodawcę przemocy fizycznej.

Słusznie Sąd I instancji odmówił wiarygodności zeznaniom siostry wnioskodawcy jak również samemu wnioskodawcy w tym zakresie.

Przeczą temu spójne ze sobą zeznania dzieci uczestników, a ponadto należy wskazać, że M. G. świadek jest osobą najbliższą dla wnioskodawcy, co nakazuje szczególną ostrożność przy ocenie jej twierdzeń. Co równie istotne jej obecność w miejscu zamieszkania byłych małżonków nie była systematyczna, co nie pozwalało na realną ocenę zaangażowania członków rodziny w powiększanie czy konserwację majątku wspólnego.

Na relację wnioskodawcy do uczestniczki i do dzieci wskazuje również chociażby to, że wszystkie dzieci wyjechały za granicę, gdzie pozostają w kontakcie i bliskich relacjach z matką, a nie wyrażają żadnego zainteresowania stanem zdrowia ojca.

Nie sposób również uznać by uczestniczka lekkomyślnie trwonila zasoby majątkowe rodziny.

Jak wynika z zeznań P. G. jak też samego wnioskodawcy oboje uczestnicy palili papierosy. Inną kwestią jest to, że uczestnik uważał, że skoro uczestniczka nie pracowała wystarczająco dużo, to nie miała do tego prawa. Jednakże jak wskazuje wnioskodawca, sam uczestniczce te papierosy kupował. W tej sytuacji słusznie Sąd I instancji uznał, iż brak było podstaw do domagania się zwrotu kosztów ich zakupu.

Zwrócić należy także uwagę, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że sytuacja materialna uczestników nie była zbyt dobra, żyli skromnie. Tym samym twierdzenia wnioskodawcy, że wydawał 60 zł dziennie na papierosy dla uczestniczki, co w skali miesiąca daje kwotę 1.800 zł jest niewiarygodne.

Ponadto przyjmując za wnioskodawcę, że wypalała ona dziennie 6 paczek papierosów, gdzie każda zawiera 20 papierosów, cały dzień aktywności uczestniczki polegały na nieustannym oddawaniu się nałogowi tytoniowemu.

Sąd Okręgowy podziela również w pełni argumentację Sądu I instancji odnośnie braku podstaw do domagania się przez wnioskodawcę spłaty zobowiązań wobec KRUS. Okoliczność ta mogłaby nadto stanowić ewentualnie podstawę do zgłoszenia żądania rozliczenia spłaconych wspólnych długów, nie zaś wpływać na ocenę zasadności kwestii ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw do zmiany określonego w zaskarżonym orzeczeniu terminu spłaty.

Wskazać należy, iż głównym celem art. 212 § 3 k.c. jest umożliwienie osobie zobowiązanej do wywiązania się z nałożonego na nią obowiązku w terminie umożliwiającym spełnienie świadczenia przy uwzględnieniu zarówno wysokości zobowiązania, jak i sytuacji materialnej zobowiązanego.

Przepis art. 212 § 3 k.c. nie przewiduje w jakich okolicznościach spłata ma być dokonana jednorazowo, a w jakich uzasadnione jest jej rozłożenie na raty, bądź odroczenie płatności którejkolwiek z rat. W przedmiocie tym wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z 12.04.2001r., II CKN 658/00, OSNC 2001/12/179, w którym wyrył, iż konstytucyjna zasada równej dla wszystkich współwłaścicieli ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych wyłącza – w przypadku znoszenia współwłasności – oznaczenie terminu i sposobu uiszczenia spłaty bez uwzględnienia uzasadnionego interesu dotychczasowego współwłaściciela uprawnionego do tej spłaty. Ponadto ochrona sytuacji majątkowej współwłaściciela, któremu przyznano przedmiot objęty postępowaniem podziałowym powinna nastąpić z jak najmniejszym uszczerbkiem dla ochrony interesów majątkowych pozostałych współwłaścicieli uprawnionych do stosownych spłat (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24.01.2013 r. V CSK 79/12, LEX nr 1296718).

Stosując art. 212 § 3 k.c. sąd powinien uwzględnić nie tylko składniki majątkowe, które są przedmiotem postępowania działowego, ale całościowo stan majątkowy uczestników postępowania działowego, w szczególności czy inne, nieobjęte postępowaniem, składniki majątku współwłaściciela zobowiązanego do spłat mogą mieć znaczenie dla możliwości i terminu wywiązania się przez niego z obowiązku spłat, w tym poprzez ewentualną możliwość zaciągnięcia odpowiedniego kredytu. Ochrona sytuacji majątkowej współwłaściciela, któremu przyznano przedmiot objęty postępowaniem podziałowym powinna nastąpić z jak najmniejszym uszczerbkiem dla ochrony interesów majątkowych pozostałych współwłaścicieli uprawnionych do stosownych spłat. Z drugiej strony, jeżeli przedmiot podziału jest tego rodzaju, że wymaga dokonywania także nakładów inwestycyjnych okoliczność ta powinna być wzięta także pod uwagę. Dla określenia terminu spłat nie bez znaczenia jest także czas trwania postępowania podziałowego, jeżeli w tym okresie uczestnik postępowania zobowiązany do spłat korzystał z przedmiotu objętego węzłem współwłasności (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r. V CSK 79/12 LEX nr 1296718).

Uwzględniając zatem powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy uznał, że oznaczony przez Sąd I instancji termin spłaty zasądzonej od wnioskodawcy jest odpowiedni i uwzględnia w sposób należyty interesy wnioskodawcy jak również uprawnionej do jej otrzymania uczestniczki.

Wskazać należy, że postępowanie pomiędzy uczestnikami toczy się od lipca 2016r. Wnioskodawca inicjując niniejsze postępowanie musiał liczyć się z koniecznością dokonania stosownej spłaty na rzecz uczestniczki.

Jeżeli nawet wnioskodawca obecnie nie dysponuje zasobami pieniężnymi, które mógłby przeznaczyć na spłatę zobowiązania względem uczestniczki, to okres 12 miesięcy jest wystarczającym na zgromadzenie niezbędnych

funduszy chociażby poprzez zaciągnięcie zobowiązania kredytowego czy też sprzedaż będącego w jego dyspozycji składnika majątku.

Wszystkie przedstawione wyżej okoliczności świadczą o tym, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji było prawidłowe. Mając powyższe na uwadze apelacja była bezzasadna, dlatego Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 w zw. z art. 13§ 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Na podstawie § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. Sąd zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz adwokata M. P. za reprezentowanie wnioskodawcy w postępowaniu odwoławczym oraz na rzecz adwokata T. S. za reprezentowanie uczestniczki w postępowaniu odwoławczym wynagrodzenie w kwocie 1.800 zł wraz z należnym podatkiem VAT.

Bożena Charukiewicz Jacek Barczewski Ewa Dobrzyńska-Murawka